

«فرهیختگان» از جزئیات ترم تابستان دانشگاه آزاد گزارش می‌دهد

تابستان در دانشگاه آزاد چگونه می‌گذرد؟

■ از انتخاب واحد مرحله‌ای تا کلاس‌های آنلاین و حضوری

سارا ظاهری

خبرنگار گروه دانشگاه

فصل تابستان معمولاً یادآور تعطیلات، سفر و استراحت برای بسیاری از دانشجویان است، اما برای گروهی دیگر، فرصتی برای پیشرفت تحصیلی و جبران عقب‌ماندگی‌هاست. دانشجویانی که به دلایل مختلف نتوانسته‌اند برخی دروس خود را در نیمسال‌های عادی بگذرانند یا به دنبال فارغ‌التحصیلی زودتر از موعد هستند، ترم تابستانی را فرصتی می‌بینند تا با گذراندن واحدهای درسی باقی‌مانده، دوران تحصیلی خود را زودتر به پایان برسانند.

در این میان، دانشگاه‌ها با توجه به نیازهای این گروه از دانشجویان، ترم تابستان را به عنوان یک نیمسال اختیاری و فشرده طراحی کرده‌اند که پس از نیمسال‌های اصلی مهر و بهمن برگزار می‌شود و فرصتی برای ادامه تحصیل در زمان تعطیلات تابستانی است. البته ترم تابستانی با تفاوت‌های ساختاری نسبت به نیمسال‌های عادی همراه است؛ مدت کوتاه‌تر کلاس‌ها و فشردگی دروس، نیازمند تمرکز و برنامه‌ریزی دقیق‌تری از سوی دانشجویان است.

نکته دیگر این‌که نوع دروس ارائه‌شده در این ترم معمولاً محدودتر بوده و اغلب شامل دروس عمومی می‌شود، هرچند در برخی موارد با هماهنگی مدیر گروه آموزشی، دروس تخصصی نیز ارائه می‌شوند. در نتیجه، دانشجویان باید با شناخت کامل شرایط و مقررات ترم تابستان، تصمیم‌گیری کنند تا بهترین بهره را از این فرصت ببرند.

البته باید به این نکته نیز توجه کرد که علاوه بر فارغ‌التحصیلی زودتر، گذراندن ترم تابستان می‌تواند به دانشجویان کمک کند تا فشار درسی نیمسال‌های مهر و بهمن را کاهش دهند. با کاهش حجم واحدهای درسی در نیمسال‌های اصلی، دانشجو فرصت بیشتری برای یادگیری عمیق‌تر و تمرکز بهتر بر دروس تخصصی خواهد داشت.

بر همین اساس، در این گزارش تلاش کرده‌ایم به جزئیات و نکات کلیدی ترم تابستانی بپردازیم؛ از زمان‌بندی ثبت‌نام و برگزاری کلاس‌ها گرفته تا شرایط انتخاب واحد و نحوه برگزاری امتحانات که در ادامه از نظر می‌گذرانید.

■ **ثبت‌نام از چه روزی آغاز شد؟**

۳۱ خردادماه بود که خبر رسید دانشجویان از ۷ تا ۱۲ تیرماه فرصت دارند

تا برای ترم تابستان ثبت‌نام کنند؛ فرصتی ه‌روزه که همه می‌دانستند چقدر می‌تواند در سرنوشت تحصیلی‌شان تأثیرگذار باشد.

برگزاری کلاس‌ها اما اقرار بود کمی متفاوت باشد. آن‌طور که علی اکبری، معاون علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی، روز گذشته گفته است، ثبت‌نام و انتخاب واحد برای این ترم از ۷ تیرماه آغاز شد و تا ۱۱ تیرماه یعنی روز گذشته ادامه داشت؛ فرصتی که به دانشجویان داده شد تا بتوانند برنامه درسی خود را مطابق با نیازهایشان تنظیم کنند.

■ **کلاس‌ها و امتحانات چه زمانی هستند؟**

کلاس‌ها قرار است در مدت شش هفته برگزار شوند که شامل ۱۶ جلسه آموزشی است؛ ۱۳ جلسه به‌صورت مجازی و ۳ جلسه به شکل حضوری. این ترکیب باعث می‌شود که ترم تابستان ضمن انعطاف‌پذیری، ارتباط مستقیم و مؤثر بین استاد و دانشجو را نیز حفظ کند. به گفته معاون علوم، مهندسی و کشاورزی دانشگاه آزاد، در ترم تابستان اغلب دروس عمومی ارائه می‌شود، اما در برخی واحدها و با هماهنگی مدیر گروه آموزشی، امکان ارائه دروس تخصصی نیز فراهم شده است. این موضوع به دانشجویان اجازه می‌دهد تا در صورت نیاز بتوانند دروس مورد نظر خود را بگذرانند و مسیر فارغ‌التحصیلی خود را سرعت ببخشند. نکته دیگر این‌که تمام واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی به برگزاری ترم تابستان ملزم هستند؛ امری که نشان‌دهنده اهمیت این دوره و تعهد دانشگاه به خدمت‌رسانی مستمر به دانشجویان است. کلاس‌ها از ۲۱ تیرماه آغاز و تا ۲۳ مردادماه ادامه دارد و امتحانات از ۲۵ تا ۳۰ مردادماه برگزار می‌شود؛ زمانی مناسب برای ارزیابی عملکرد دانشجویان.

یکی از نکات قابل توجه این ترم، امکان اخذ حذکر ۱۰ واحد درسی توسط دانشجویان دوره کاردانی و کارشناسی است که به مرحله فارغ‌التحصیلی نزدیک هستند؛ این فرصت به آن‌ها کمک می‌کند تا با تسریع در گذراندن دروس، سریع‌تر فارغ‌التحصیل شوند.

■ **وادانا و کاتب؛ دو مسیر برای یادگیری**

نکته دیگر این‌که کلاس‌ها به‌صورت آنلاین و از طریق سامانه وادانا برگزار می‌شود تا دسترسی آسان و بدون محدودیت برای دانشجویان در سراسر کشور فراهم شود؛ اتفاقی که تضمینی برای استمرار آموزش بدون وقفه خواهد بود.

آن‌طور که به نظر می‌رسد، استفاده از سامانه‌های آموزش آنلاین مانند وادانا و

مقدمه‌ای برای حکومت در هنگامهٔ نبرد

چگونه کشور را بر مدار مقاومت و پیروزی در جنگ اداره کنیم؟

چگونه کشور را بر مدار مقاومت و پیروزی در جنگ اداره کنیم؟

رضا باقری‌پور پژوهشگر سیاستگذاری عمومی و مدیرگروه مطالعات زیست‌بوم مشاورهٔ سیاستی اندیشکده حکمرانی شریف

نظام‌های سیاسی همواره در شرایط باثبات و متعادل حکومت نمی‌کنند. آن‌ها پیوسته در معرض طوفان‌هایی قرار می‌گیرند که قابلیت و توانایی این نظام‌ها در اداره عمومی را به چالش می‌کشند. از شایع‌ترین این وضعیت‌های خاص، تقابل نظامی و جنگ است. اداره عمومی در شرایط جنگی مختصات ویژه‌ای پیدا می‌کند و طبعاً آگاهی و آمادگی خاص خود را می‌طلبد. حکمرانی در هنگامه جنگ (wartime governance) مسأله مهمی است که علی‌رغم موضوعیت داشتن آن با وضعیت کشور در همه این سال‌ها، به ندرت محل توجه نظام مشاوره سیاسی و مدارهای تصمیم‌سازی کشور قرار گرفته است. این بی‌توجهی و بی‌نسبت بودن اجزای گوناگون تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری کشور خود آسیبی مجزا است که باید مستقل به آن پرداخت.

جنگ، ارزش‌های حکمرانی را به شدت تغییر می‌دهد؛ مناسبات و استانداردهای حکومت‌داری در زمان عادی برای این دوران بی‌اثر و حتی خطرناک می‌شود. چهار چوب نظری «حکومت در زمان جنگ» را می‌توان از ناحیه مقایسه این وضعیت با حکمرانی به معنای رایج و عادی آن طراحی و تشریح کرد. حکمرانی، به‌عنوان فرایند تصمیم‌گیری و اجرای سیاست‌ها از طریق نهادهای دولتی و غیردولتی، در زمان صلح و جنگ تفاوت‌های بنیادینی از نظر اهداف، روش‌ها و محدودیت‌ها دارد. ارزش‌های نظام حکمرانی تغییر می‌کند و اولویت‌های اداره عمومی شدیداً دستخوش تغییر می‌شود.

۱ **تغییر اهداف و اولویت‌ها**

در شرایط صلح، حکمرانی بر توسعه پایدار، رفاه اجتماعی، تقویت مشروعیت نهادها و مسانلی از این جنس تمرکز دارد. اولویت‌ها شامل رشد اقتصادی، آموزش، بهداشت و حقوق شهروندی است. دولت‌ها در حالت عادی معمولاً برنامه‌های بلندمدت مانند کاهش فقر یا عدالت آموزشی و... را دنبال می‌کنند. در جنگ، اولویت به بقا، امنیت ملی و حفظ نظم عمومی تغییر می‌کند. منابع به سمت تلاش‌های نظامی، دفاع غیرنظامی و مدیریت بحران هدایت می‌شوند.

۲ **سرعت وروال‌های تصمیم‌گیری**

تصمیم‌گیری در صلح معمولاً از طریق فرایندهای دموکراتیک، مشورتی و شفاف انجام می‌شود. مجالس قانون‌گذاری، نهادهای نظارتی و افکار عمومی نقش پررنگی دارند. این فرایندها اغلب کند هستند تا دقت و مشروعیت تضمین شود. بخشی از این کندی نیز به دامنه وسیع افراد و نهادهای درگیر در تصمیم‌گیری برمی‌گردد.

از ط‌سری دیگر، جنگ سرعت تصمیم‌گیری را به شدت افزایش می‌دهد. تصمیم‌ها اغلب متمرکز و توسط گروه کوچکی از رهبران و سیاستمداران گرفته می‌شوند. دولت‌ها معمولاً به‌صورت فوق‌العاده کابینه‌جنگ یا موجودیتی شبیه به آن می‌سازند که در کانون تصمیم‌گیری قرار گرفته و روند اتخاذ سیاست‌ها را با سرعت بسیار بالاتری نسبت به حالت عادی به جریان می‌اندازد.

کاتب، فرصتی است برای دانشجویان تاب‌روش‌های نوین یادگیری آشنا شوند. البته، این شیوه آموزشی ممکن است برای برخی دانشجویان با چالش‌هایی همراه باشد، از جمله مشکلات فنی یا نبود ارتباط مستقیم همیشگی. به همین دلیل، آن‌طور که علی اکبری گفته است، در صورت بروز هرگونه مشکل فنی، کلاس‌ها به‌صورت آفلاین و در بستر سامانه کاتب ادامه خواهد یافت.

■ **چه روزی، کدام استان، چه ساعتی؟**

از همه این‌ها که بگذریم، این‌که کدام استان‌ها در چه روز و ساعتی امکان انتخاب واحد داشتند نیز اهمیت دارد.

فرایند انتخاب واحد در این ترم به‌صورت مرحله‌ای انجام شد. برای هر استان، یک روز مشخص در نظر گرفته شد و در هر روز، انتخاب واحد در سه نوبت جداگانه صورت گرفت: نوبت اول برای دانشجویان ورودی سال ۱۴۰۱ و پیش از آن، از ساعت ۸ تا ۱۱:۳۰، نوبت دوم برای دانشجویان ورودی سال ۱۴۰۲ از ساعت ۱۲ تا ۱۵:۳۰ و نوبت سوم برای دانشجویان ورودی سال ۱۴۰۳ از ساعت ۱۶ تا ۲۰.

در روز شنبه، هفتم تیرماه ۱۴۰۴، دانشجویان واحدهای دانشگاهی استان‌های خوزستان، ایلام، لرستان، کرمانشاه، چهارمحال و بختیاری و مرکزی می‌توانستند وارد سامانه آموزشیار شده و مطابق نوبت خود انتخاب واحد کنند.

روز یکشنبه، هشتم تیرماه، نوبت به دانشجویان استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، قزوین، زنجان و سه استان خراسان (رضوی، شمالی و جنوبی) رسید. در روز دوشنبه، نهم تیر، انتخاب واحد برای دانشجویان استان‌های مازندران، گیلان، همدان، کردستان، اصفهان، قم، سمنان، یزد، کرمان و گلستان انجام شد. روز سه‌شنبه، دهم تیر، تنها به دانشجویان واحدهای دانشگاه آزاد در استان تهران اختصاص داشت. در نهایت، دیروز یعنی روز چهارشنبه، یازدهم تیرماه، انتخاب واحد برای دانشجویان استان‌های فارس، بوشهر، هرمزگان، کهگیلویه و بویراحمد، البرز و سیستان و بلوچستان انجام شد.

نکته مهم این بود که تمام دانشجویان موظف بودند در تاریخ مربوط به استان محل تحصیل خود، و در نوبت تعیین‌شده بر اساس سال ورود، وارد سامانه آموزشیار شده و نسبت به ثبت دروس خود اقدام کنند. سامانه انتخاب واحد فقط در بازه زمانی مشخص‌شده برای هر گروه باز بود و خارج از آن امکان انتخاب واحد وجود نداشت.

وضعیت حاد جنگی، تفکیک‌های موضوعی کم‌رنگ می‌شوند و وزارتخانه‌ها با دستورکارهای مشابه، در یکدیگر ادغام می‌شوند.

وزارتخانه‌های متعددی (معمولاً با کارویژه صنعتی و ترابری) ذیل وزارت دفاع جمع می‌شوند. در انگلستان، وزارت تأمین تأسیس شد تا تولید تسلیحات، مهمات و کالاهای ضروری را هماهنگ کند. این وزارتخانه وظایف پراکنده را از چندین سازمان دولتی و خصوصی به خود منتقل کرد و اختیارات گسترده‌ای برای دور زدن بوروکراسی‌های سنتی داشت. نتیجه آنکه تولید در به‌طور متمرکز مدیریت کرد؛ برای مثال، تولید تانک از ۱۴۰۰ دستگاه در سال ۱۹۴۰ به ۸۶۰۰ دستگاه در سال ۱۹۴۲ افزایش یافت. همچنین، وزارتخانه‌های اقتصادی مانند وزارت غذا با وزارت کشاورزی همکاری کردند تا توزیع مواد غذایی را تنظیم کنند، که شامل تخصیص سهمیه‌های هتگی برای گوشت، شکر و کره بود.

در ایالات متحده، هیئت تولید جنگ، تأسیس‌شده در سال ۱۹۴۲، منابع را به سمت تولید نظامی هدایت کرد. این نهاد اولویت‌بندی تولید را تعیین کرد و صنایع غیرنظامی، مانند خودروسازی، را به تولید تجهیزات جنگی تغییر داد. برای مثال، کارخانه‌های فورد و جنرال موتورز تولید تانک و هواپیما را برعهده گرفتند و تولید هواپیما از ۶۰۰۰ فروند در سال ۱۹۴۰ به ۹۶۳۰۰ فروند در سال ۱۹۴۴ افزایش یافت. این نهاد توانست ۶۰ درصد ظرفیت صنعتی را به جنگ اختصاص دهد، به‌طوری که تا سال ۱۹۴۵، آمریکا ۳۰۰ هزار هواپیما و ۳۹۰ هزار کامیون تولید کرد. این تغییر نیازمند ساده‌سازی بوروکراسی بود، زیرا فرایندهای معمول (مثل مناقصه‌های دولتی) کنار گذاشته شد و قرارداده‌ها به‌سرعت به شرکت‌های بزرگ مثل فورد و بوئینگ داده شد. همچنین، نقش کنگره در تصمیمات فوری کاهش یافت تا سرعت عمل افزایش یابد.

۴ **منابع وامکانات**

در حالت عادی، منابع (مالی، انسانی، زیرساختی و...) برای اهداف متنوع تخصیص می‌یابند. رقابت بین بخش‌ها (مانند آموزش در مقابل زیرساخت) رایج است. منابع به‌صورت هم‌عرض توزیع می‌شود. اما در چهارچوب شرایط جنگی، منابع به‌طور متمرکز به سمت اهداف نظامی و دفاعی هدایت می‌شوند. کمبودها (مانند غذا، سوخت یا نیروی انسانی) به احتمال زیاد رخ می‌دهد. نیازهای فوری و ابتدایی در درجه اول توجه قرار می‌گیرد؛ در مدیریت منابع سهم بازار به شدت کاهش یافته و دولت به‌صورت گسترده متکفل تدبیر نیازهای عمومی می‌شود. کینز در توصیه‌های خود برای مدیریت هزینه‌های جنگ استدلال می‌کند که جنگ جهانی دوم فشار بی‌سابقه‌ای بر اقتصاد بریتانیا وارد کرده و بدون مداخله جدی دولت، تورم و کمبود منابع اجتناب‌ناپذیر است. او معتقد بود کالاهایی مثل شکر، گوشت و سوخت باید محدود شوند تا از افزایش قیمت‌ها جلوگیری شود. در عمل، بریتانیا این سیاست را اجرا کرد؛ سهم هر فرد به ۸ اونس شکر و ۲ اونس کره در هفته محدود شد. این نوع مدیریت بازار، که از سال ۱۹۴۰ تا ۱۹۵۴ ادامه داشت، دولت شبکه‌ای از توزیع‌کنندگان محلی را برای اجرای سیستم کوپن ایجاد کرد. این کار فقط یک تصمیم اقتصادی نبود، بلکه اثرات اجتماعی نیز داشت. توزیع مناسب به جامعه حسنی از برابری می‌داد. در دل این مرور تجربیات، توصیه‌های سیاستی روشنی وجود دارد. مثلاً همین که طراحی سیاست عرضه

کوپنی کالا باید به سرعت انجام پذیرد؛ حتی اگر در این تانیه به آن احساس نیاز نمی‌شود. با فرض شدت یافتن وضعیت که کاملاً محتمل است، ارائه کالای کوپنی لاجرم خواهد بود.

یا به‌عنوان مثال می‌توان بودجه‌ریزی را در بازه‌های شش‌ماه به‌جای سلالانه انجام داد، دقیقاً پیشتهادی که کینز به انگلستان برای مدیریت

هزینه‌های جنگ داد.

۵ **مدیریت اطلاعات و جامعه**

در حالت عادی، ارزش‌های مسلط بر رابطه دولت و شهروندان مبتنی بر شفافیت، پاسخ‌گویی، حریم شخصی و حقوق شهروندی است. جامعه از دولت تضمین دسترسی آزاد به اطلاعات دولتی و تصمیم‌گیری‌ها و همچنین مشارکت در تصمیم‌ها را انتظار دارد. شرایط جنگی در مواقعی امکان تحقق برخی از این ارزش‌ها را ندارد و در برخی مواقع، برخی از این ارزش‌ها مانند شفافیت و دسترسی آزاد به اطلاعات تبدیل به ضدارزش می‌شوند. به جای شفافیت، تبلیغات و حفظ روحیه عمومی اولویت پیدا می‌کند. نظارت دولت بر اخبار و اطلاعات نادرست با ضد روحیه و مقاومت ملی باید شدت پیدا کند. رسانه، امروزه بیش از آنکه وسیله اطلاع‌رسانی باشد، ابزار جنگ است و طبعاً این ماهیت در ایامی که به حقیقت جنگ خوانده می‌شود، وضوح و شدت بیشتری دارد. در همین رابطه می‌توان به رژیم صهیونیستی اشاره کرد؛ این رژیم به دلیل مواجهه مداوم با تهدیدات امنیتی از زمان تأسیس در ۱۹۴۸، مدل مدیریت عمومی‌ای توسعه داده که بر امنیت و دفاع متمرکز است. قوانین ضد بحران این کشور به دولت اختیارات گسترده‌ای برای اعمال محدودیت‌های عبور و مرور، برقراری ساعات منع رفت‌وآمد و انجام بازداشت‌های پیشگیرانه در شرایط اضطراری می‌دهد.

در سمت فعال و ایجابی، تجربه بسیج در جمهوری اسلامی تجربه‌ای کم‌نظیر است. کشورها سعی می‌کنند جامعه را به طرق مختلف درگیر جبهه جنگ کرده و حس مشارکت را به پیکره آحاد جمعیت تزریق کنند. مثلاً در جنگ جهانی دوم در کارزار معروف «رزی پرچ‌زن» دعوت عمومی از زنان برای تکمیل کادر کارخانه‌ها به عمل آمد. یا به‌عنوان مثال از شهروندان در قالب کارزار «برای پیروزی زمین را شخم یزن» خواسته می‌شد تا ظرفیت باغچه‌ها و اراضی خالی و بایر خود را برای کشت کشتاکووزی به کار بگیرند. در این بین، تجربه بسیج در جمهوری اسلامی به‌عنوان یک تجربه بومی، با فاصله نسبت به این الگوا برتری دارد. بسیج رقم خوردن هم‌زمان تصمیم و عمل توسط آحاد حامل ارزش‌های انقلابی و اسلامی است. ظرفیت پایگاه‌ها بسیج در موارد مختلف نظامی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی کارایی دارد؛ اما سه نکته‌ای که این موجودیت ماکان به‌عنوان بخشی از دستگاه‌های رسمی در بند نگه داشته شود. این تکنولوژی با نرم افزار سلسله‌مراتب، دیوان‌سالاری و حتی اوامر نظامی عمل نمی‌کند. منطق عمل آن که منجر به گره‌گشایی می‌شود، «نهضت مردمی اسلامی» است. پایگاه‌های بسیج باید به سرعت احیا و فعال شوند. ایجاد حس مشارکت در جنگ، ایجاد امنیت در سطح محلات، خارج کردن شهر از فاز سکوت و دلمردگی و وحشت و حتی هدفمند کردن کمک‌های اقتصادی به معرومان از ناحیه فعال‌سازی این واحدها که شناخت دقیقی از محدوده خود دارند (مساجد و بسیج محلات) ممکن است.